

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:	
Egész évre	10 kor.
Hegyedévre	4 .
Külföldön átvéve:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 .
Világos postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
három utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczna-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszadátol
vagy megvásárolja nem vállalkozik.

Hirdetések és hirdetések a
kiadóhivatalban intézendők.

Árnyék minden áron 8 fillér.

NAGYVÁRAD jan. 14.

A király szava.

A kiegyezés óta még nem hívták ki oly vakmerően a magyar közvéleményt, mint a hogy most Körber és Pitreich teszik. Folyton a magyar ember orra körül okvetetlenkednek s bizony nem csoda, ha ököllet int néha felejük. Még szerencse, hogy csak az ökölnél marad a dolog.

Ha nem volna szomorú dolog, hogy 15 havi elkeseredett küzdelemnek csak ennyi az eredménye: nevetségesen csekélynek mondanók a kilenczes bizottság programját. Nem is program ez, csak egy kis lelkiismeret-csillapító szer, a jó szándék sejtetése, melylyel a szabadelvű párt meg akarja mutatni, hogy akarná a kiegyezést végrehajtani, de nem igen lehet. Csupa jámbor óhaj, óvatos kerteles, a káposzta hizelgése a kecskének, hogy a hatalom kertjében maradjon. A mi becsessé teszi ezt az iczi-piczi programot, az a hozzáfűződő királyi szó. A mai állapotokhoz képest mégis haladás van a kilenczes bizottság alkotásában s ha a királyi szó szentesíti a haladást, akkor van ok remélni szebb jövőt.

Csak egy a bökkenő: nálunk a királyi szó Tisza István által magyaros nyíltsággal mond igent, Bécsben pedig némétül mindjárt ráfelelnek egy *nein*-nal.

Itt a magyar lörvényről szólnak, ott a szolgálati szabályzatnak tömjéneznek.

Itt a nemzeti állam a jövő és jelen zenéje, ott a néptörzs és az összmonarchia. Csunya hangzavar ez. Valamelyik részről okvetlenül hamis a hang.

Tisza gróf szavaiban nem lehet kételkednünk. Ha még ő is hajlandó bizonyos nemzeti vívmányokkal előállni, akkor ezekhez bizonynyal megkapta a legfelsőbb engedélyt s általa királyi tett ígéretet. Monarchiában pedig nem szabad még csak a kételkedés árnyékát sem bocsátani az uralkodói szóhoz, mert az a monarchia alapját rendíti meg.

Körber és Pitreich következetesen ezeket az alapokat mozgatják; szerencsére kevés sikerrel. Tenni kell azonban róla, hogy a mozgatás tovább ne folytatódjék, mert már a tegnapi budapesti sajtótárgyaláson a bíróság előtt olyan czélzások történtek a királyi esküre, hogy az ügyész szóvá tette. És ezeket a czélzásokat sem vette rossz néven senki. Erdemes gondolkodni fölötté.

Körberrel semmi dolgunk. Ő, mint előkelő idegen, annyi nekünk, mint a japán miniszterelnök, beszélhet az a mikádójáról, a mit tetszik. De Pitreich közös hadügyminiszter, minisztere a magyar királynak is, őt felelősségre lehet és kell vonni.

Végre is tisztába kell egyszer jönnünk, a magyar király szavát szabad-e saját miniszterének a legvakmerőbben megczáfolni?

Az új fiúmei kormányzó székfoglalója.

Báró Roszner Ervin, az új fiúmei kormányzó 30-án vonul be Fiumébe. A vasuti állomáson délelőtt 10 órakor a városi képviselőtestület, az összes hatóságok, hivatalok, társulatok és egyesületek fogadják. A kormányzó a küldöttségeket délután fogja fogadni. A reprezentanta holnap esti ülésében határoz a fogadás részleteiről.

A válság.

Huszonegy órával elkésletten, de mégis dul immár a vihar a magyar közvéleményben és népképviselőben Pitreich tegnapi beszéde felett.

Nem úgy áll a helyzet, mint Körberrel szemben, akire azt lehetett mondani, hogy előkelő vagy miféle idegen; itt már mitsem ér a feleselgetés, mert Pitreich Magyarországnak is hadügyminisztere és mint ilyen az előtte és a korona előtt legilletékesebb forumon, a delegációban igen világosan megmondta nézetét, melyet egyszersmind a korona, vagy a magyar király nézetének is kell tekinteni. De viszont áll az is, hogy a magyar miniszterelnök kijelentéseit is a koronára kell visszavezetni és el kell hinni, hogy a magyar miniszterelnök is tudja, hogy mit beszél.

A jelen furcsa esetben a korona két bizalmasa, jóformán egy kabinetnek két tagja egymással homlokegyenest ellenkezőt beszél; tehát vagy az egyik, vagy a másik nem értette meg a korona intenczióit, vagy pedig, vagy az

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A fog.

Írta: I-H. Rosny.

— Ami engem illet, — mesélte Blondel — az első szerelmet akkor vesztettem el éppen, amikor az első fogamat.

Tizennyolcz éves voltam akkor és halálosan szerelmes N.-sur l'Escaut városka fogorvosának a leányába. Ez a leány igazi nápolyi típus volt, kékbe játszó szénfekete hajával és árnyékosnak látszó arczbőrrel. Még a járása is a délolasz nők macskaszere, ringó mozdulata volt, amelyet talán leginkább csodáltam ebben az érdekes nőben. Mindig elrejtöttem a bokrok mögé, ha valahol megpillantottam őt s onnan bámultam csodás természetnek minden képzelmet tulszárnyaló harmóniáját. Néha anynyira merész voltam, hogy követtem is őt — természetesen száz lépésnyi távolságtól csupán. Különbben is az én szerelmem akkor még igen szerény igényű volt: egy kézszorítás, egy félig

elhervadt virág és egy mosoly — ez az, amiről álmodoztam. A csók már oly elérhetetlen valami volt, hogy még álmaimban is csak félelően mertem arról ábrándozni.

A körülmények nem kedveztek az idyllemnek. Atyám egy kártyaparthie alkalmával oly élesen összeküldözött a fogorvossal, hogy a két férfi többé nem is köszöntötte egymást. Anyám pedig, aki a nők ösztönével ítélte a másiktól, sokkal inkább örvendett ennek az elhídegülésnek, semhogy a két régi barátot ismét megbékéltetni igyekezett volna. Így tehát nem maradt más hátra, mint a távolságtól csodálni az imádottamat, de ez a szerelem is végzetlen áldásos volt reám nézve, mert így érzéketlenné lettem az élet egyéb alkalmatlanságai iránt.

Abban a kis városkában nem sok szórakozás volt az olyan fiatal legényke számára, mint én, akinek lelke csupa merész vágy s a vére forrongva követelte az életörömet. Nem csoda tehát, ha a szenvedély egész erejével lángolt a bensőmben.

Egy reggel a fogorvos néhány napra elutazott a városból. Ez a hír kimondhatatlan hatással volt reám. Az a gondolat, hogy imádtam egyedül lesz, az öröme és a bizonytalan félelemnek sajátos vegytölkével kapta meg a lelket; éreztem, hogy ez a nap döntő befolyással lesz esetleg egész életemre. Egész napon, az apa elutazása napján, nem leltem a helyemet otthon a szüleimnél; nem mult fél óra, hogy a fogorvos háza előtt el ne mentem volna.

Estére már oly mértékben át- meg át- járta egész lényemet a vágy, hogy reszketett minden tagom.

Amint épen — talán huszadszor — a ház előtt elhaladtam, a szép lány! megpillantottam az ablakban. Valami könyvet olvasott az alkonyodó nap világa mellett s az alkonyat veres refl-xe a színek fantasztikus skáláját tükrözte vissza az imádott arcz profilján. Megálltam és bámulva néztem föl az ablakba, szinte elfeledve magam körül a világot. Sokaig álltam ott, lehetetlen, hogy észre nem vett volna.

12 havi részletfizetés mellett
létesít villamos bevezetéseket csillárokkal
együtt az

Elektrotechnikai vállalat

Nagyváradon, Kossuth Lajos-utca 11. (Füchl-ház.)

Telefonszám: 509.

egyik, vagy a másik meghamisítja a korona felfogását és tévútra viszi a nemzetet. Ez már olyan súlyos helyzet, hogy nem lehet magyar-rágatással elintézni; igaza csak egynek lehet és akinek nincsen, annak mennie kell. Ha pedig Pitreich marad és Tiszának kell mennie, akkor nemcsak egyes pártoknak, hanem az egész országnak kell talpra állania az olyan felfogás ellen, melyet Pitreich révén velünk közöltek.

Ha a többség most is megelégednék Tisza magyarázataival, akkor feljúl az obstrukció az egész vonalon.

Képviselőválasztás Rimaszécsen.

A választás Lukács Géza és Horváth József elnökségével rendben folyik. A rendre 300 katoná és 25 csendőr ügyel fel. A függetlenségek egy része Draskóczy Lászlót ajánlotta, míg a másik rész az Ugron-párti Balajthy Sándort ajánlotta. A Draskóczy-párt felvonulása impozás volt és nagy a lelkesedés. 10 órakor a szavazatok a következőképpen állottak: Draskóczy 140. Balajthy 11. 11 órakor. Draskóczy 250. Balajthy 30. Zádor Jenő és Kubinyi Géza orsz. képviselők Draskóczyt és Fáy István Balajthyt támogatja.

A választási reform.

Január hó 21-én ül össze a pártközi konferencia, amely a választási jog reformján értekezni fog. A meghívókat már el is küldötték. A belügyminisztérium közjogi osztályában nagyszabású előkészítő munkát végeznek. Beszerezték az összes országok választási törvényeit s minden jelentősebb forrásmunkát, mely ezzel a kérdéssel foglalkozik. Ez idő szerint a legutóbbi népszámlálás adatai alapján összehasonlító statisztikát készítenek, amely képet ad arról, miképp alakulnának a magyarországi viszonyok, ha az általános választói jog kimondására kerülne a sor. Figyelembe veszik a statisztika összeállításánál mind a két típusát az általános választói jognak, a mely ekkor még Európában kialakult, a francia általános vá-

lasztói jogot, amely az ötödik kuriának is megadta a szavazás jussát.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, jan. 14.

Elnök: Perczel Dezső.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Elnök: Előterjeszti a beérkezett irományokat. Bejelenti, hogy *Andrássy Tivadar* gróf 2 havi szabadságot kért. *Lovász Márton* sürgős interpellációra kért és kapott engedélyt, melyre ülés végén térnek át. Következik a napirend, a létszám megállapítási javaslat harmadszori olvasása.

Szöcs Pál jegyző: Felolvassa a törvényjavaslatot.

Elnök: Kérde a Házat, elfogadja-e a javaslatot harmadszori olvasásban?

A Ház többsége a javaslatot harmadszori olvasásban is megszavazza.

Elnök: Alkotmányos tárgyalás végett megküldetik a főrendiháznak. Következik a tisztviselők pótlékáról szóló javaslat harmadszori olvasása.

Az unjoczmegajánlás.

Münnich Aurél előadó: A törvényjavaslatot elfogadásra ajánlja. Megjegyzi, hogy a javaslat második szakaszában a szolgálati határidő tartamára vonatkozó határidő módosíthatni fog, amint azt a honvédelmi miniszter ki is jelentette. Betérjeszti továbbá a honvédelmi miniszter négy rendbeli jelentését, melyek tudomásul vételét kéri.

Tóth János: A függetlenségi párt mindig küzdött a centralisztikus törekvések és így a közös hadsereg ellen is, a többség azonban mindenkor letorkolta őket azzal, hogy a párt csak rémképeket lát. Mégis mi történt ezek után? Megjelent a hadparancs, amely mindenben igazolta a párt aggodalmát, sőt Pitreich hadügyminiszter tegnapelőtt újból hangsúlyozta az inkriminált hadparancsban foglalt haduri deklarációkat. A magyar nemzet mindig küzdött az osztrák katonai hatalom terjeszkedése ellen és soha sem volt rá eset, hogy a nép a hadsereg fejlesztését követelte volna, hanem mindig eltörlését sürgette. A többség ezen nemzeti áramlattal állást foglalt és az udvarral összefogózkodva szembeszállt a népakarattal. Hosszu évek kellettek hozzá, hogy a

több égi hibáját belássa és cselekedetre bírja. Megállapítottak végre egy katonai programot, amelyet azonban felsőbb parancsra módosítottak. A törvényjavaslatot sem ő, sem pártja nem fogadja el, hanem egy határozati javaslatot terjeszt be, mely szerint a kormány utasítandó, hogy 1905-től kezdve minden unjoczmegajánlási törvényjavaslatlalt kapcsolatlban három jelentést is terjeszsen be. Az első tüntesse fel azt, hogy hány magyar tisztet helyeztek át osztrák ezredekbe magyar ezredekhez, a másik, hogy hány magyar honost nevelnek a kadétiskolákban, a harmadik pedig, hogy a kadétiskolákból kimustrált növendékek között hányan beszélnek magyarul. (Helyeslés a balon.)

Szederkényi Nándor: A javaslatot nem fogadja el, mert az teljesen ellenkezik a 67. XII. t.-cz. szellemével, illetőleg rendelkezésével. Szomorúnak tartja, hogy politikai pártállásának dacára nekik kell a jobboldallal szemben a 67-es törvényeket megvédeni. Kíváncsi, hogy a miniszterelnök hogyan fogja fel a hadügyminiszter nyilatkozatait és mi a véleménye arra. Ama reményben jött be ma reggel a képviselőházba, hogy itt forrongásban találja a lelkeket a hadügyminiszter beszéde miatt; és mit lát? Teljes közönyösséget és pedig első sorban a miniszterelnök részéről. A hadügyminiszter azt mondta, hogy az, amit ebben a Házban a miniszterelnök állított a két ország viszonyáról, még nem volt az utolsó szó.

Tisza István gróf: En sem mondhatom azt.

Szederkényi Nándor: Elvárja, hogy megfelelő válasz adassék a magyar parlamentben Pitreich beszédére. Részéről nem merő ugyan rábizni a hadvezetőséget egy háború alkalmával, mert az csak Kööniggrätz megismétlése lenne. Ezután szünetet kér.

Elnök: Az ülést tíz perczre felelfüggeszti.

Szünet után.

Szederkényi Nándor: Folytatja beszédét.

Városi közgyűlés.

Tegnap tartotta Nagyvárad törvényhatósági bizottsága első rendes közgyűlését az új székház d sztermében.

Sajnálatos körülmény, hogy mindjárt az első alkalommal be akarták vinni az új székházba a klotúrt.

Az új érat azzal akarta dr. **Várady Zsigmond** bevezetni, hogy megnyirbálja a szólás-szabadságot. Így nem a béke, hanem a békétlenség ütné fel fejét az új székház gyűlésein.

Még jobban elmérgesítette a hangulatot az a mód és modor, amelylyel ezen indítványt ráakarta erőszakolni a törvényhatóságra.

Interpelláció alakjában élesen támadta azokat, akik egy vagy más kérdésben interpelláltak. Még a leglelkesebb barátai s a felvetett eszme pártolói is megütköztek ezen az eljárásan s azon, hogy a mindig szigorúan törvényes főispán megengedte a tapintatlan támadást s azt, hogy interpelláció alakjában önálló indítványt terjeszsen elő dr. **Várady Zsigmond**.

Az indítvány oda irányult, hogy ezután az interpellációkat nem a közgyűlés elején, hanem végén tegyék meg a városatyák.

A többség kitűzte az indítványt a jövő havi közgyűlésre.

Az bizonyos, hogy simán nem fog keresztül menni, hanem megobstruálják.

*

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Aztán egyszerre fölkel s kissé boszusan otthagyta az ablakot.

A következő pillanatban az udvarában voltam. Hogy miként merészeltem ezt, magam sem tudom. De látni akartam őt, látni minden áron . . . még a vérem árán is.

Egyszerre elém állt egy tenyeres-talpas cselédleány; észre sem vettem volna, amint hozzám jött a házból.

— Mi tetszik? — kérdezte.

— Nekem? . . . én Delmar kisasszonyt keresem — dadogtam. — Kiakarom huzatni a fogamat. . .

Bármilyen nevetségesnek tűnt is föl ez a felelet, amelyet szinte önkéntelenül adtam, nem volt abban semmi rendkívüli. A fogorvosnak, aki a kis helységben nem adhatott volna elegendő kenyeret egy asszisztensnek, a leánya rendszeren segíteni szokott. Sőt a parasz-tok, ha nem találták otthon az orvost, szívesen kihuzatták fájó fogukat a leánya által is. Így aztán szép gyakorlatra tett szert Delmar kisasszony a fogászat terén.

A cseléd besietett az urnőjéhez, míg én fölocsudva esztelenségemből, legszívesebben megszöktem volna az udvarból, ha nem resteltem volna ezt a gyáva megfutamodást. Csakhamar vissza is jött a cseléd és jelentette, hogy a kisasszony vár a műteremben.

Azt hiszem, fölösleges vázolnom azt a fölindulást, amelyet a rajongással szeretett nő közelségében éreztem. Bonyára sápadt voltam és remegtem, mert amikor előtte állottam, mosolyogva fogadta üdvözlőmet. Hanem mikor futó pillantást vettem magam köré és megláttam azokat a fényes nickel műszereket és azt a nagy karosszéket, amelyben a beteget kezel az orvos, egyszerre valami hideg fuvallatot éreztem a lelkemen átsiklani s hirtelen nyugodtan néztem azt a nőt, aki egy perczrel előbb még minden izemet megremegtette a tekintetével. Nagy kedvem kerelkedett fölvilágosítani őt a tréfáról és bevallani, hogy minden fogam ép és én nem kívánok megválni egyől sem. Egy intésére azonban szinte akaratlanul is benn termettem a félelmetes karosszékben s fölkar-tam a fo soromat. Delmar kisasszony szakértői tekintettel vette szemügyre mindkét sort és — oh, a fogorvosok mindig fölfedeznek rossz fogakat — nem is egy, hanem három fogamat jelölte meg a kihuzatásra szükségesnek.

— Nem, nem; elég lesz egy is! — siettem közbeszólni.

A vértanu hőslélkével engedtem át magam a hideg acélszerszámmal fölfegyverzett kéznek, amely erős fogással, két rántással ki-tépte az egyik fogamat.

En pedig éreztem, hogy ezzel a foggal a szerelmemet tépte ki a szívemből.

Dr. *Beöthy* László főispán elnökölt, jelen voltak:

Dr. *Bozóky* Alajos, *Bozóky* Béla, *Frankó* Endre, *Hlatky* Endre, dr. *Hoványi* Géza, dr. *Hoványi* Gyula, dr. *Károly* Irén, *Kaczián* Károly, *Mezey* Mihály, dr. *Molnár* Imre, *Nováky* Rezső, dr. *Pácz* Sándor, *Rácz* Mihály, *Stark* Gyula, dr. *Stocker* József, *Szokoly* Tamás, dr. *Várady* Zsigmond, dr. *Altmann* Jakab, *Balogh* Döme, *Beczka* Lajos, *Bertsey* György, *Czeplédy* Jeremiás, *Déry* János, dr. *Grósz* Menyhért, dr. *Halász* Lajos, dr. *Kecskeméti* Lipót, *Mihelffy* Adolf, *Milibák* József, dr. *Radó* Ignác, dr. *Sarkadi* Lajos, *Sulyok* István, *Stern* Hermann, dr. *Vucskics* Gyula, dr. *Dési* Géza, *Feldmann* Izidor, *Gábel* Jakab, *Kurländer* Ede, *Reismann* Mór, *Szmetka* György, *Veisz* Mór, *Aufricht* Mór, *Bartsch* Sándor, *Frankl* Lázár, *Guttman* József, *Huzella* Gyula, *Incze* Lajos, dr. *Kazay* Kálmán, *Köblös* Feerncz, *Kugler* Albert, *Kohn* Dávid, *Ländler* Ferencz, *Mihelffy* Pál, *Miskolczy* Barnabás, dr. *Moskovits* József, *Munk* Jakab, *Müller* Salamon, *Poynár* János, *Pekanovics* Imre, *Rendes* Vilmos, id. *Rimanóczy* Kálmán, id. *Rimanóczy* Kálmán, dr. *Sonnenfeld* Zsigmond, dr. *Schweiger* Ede, *Steiner* M. Albert, *Száhlender* Károly, *Ternyei* Antal, *Weiszlovits* Adolf, *Rimlér* Károly, *Bordé* Ferencz, dr. *Istvánffy* István, *Eleméry* Ferencz, *Gerő* Armin, *Komlóssy* József, *Darvassy* Lajos, *Lukács* Udön, *Dús* László, *Tóth* Márton, *Sztarill* János, dr. *Baróthy* Akos, *Köszeghy* József, *Ragány* János, *Gesztesy* Odön, *Szücs* Géza, *Hege-düs* Géza.

A főispán megnyitó szavai után *Bordé* Ferencz főjegyző felolvasta a polgármester havi jelentését a közigazgatás múlt havi állapotáról. A jelentés érdekesebb adatait már közöltük. Megemlékezik még a polgármester az időközben hozzáérkezett jótékony adományokról s a karácsonyi vásár közreműködő hőseiről. Indítványozza, hogy az illetőknek köszönetet szavazzon a törvényhatóság.

A polgármester jelentését és az indítványt elfogadták.

Az interpellációk.

A polgármester jelentésével kapcsolatosan megereedt az interpellációk árja.

Dr. *Kurländer* Ede a napközi otthonok létesítésére hívta fel a polgármester figyelmét. A szegény iskolás gyermekek részére lenne ez a helyiség, ahol a délelőtti és délutáni előadások között levő időt töltenék el azok a szegény iskolás gyermekek, akik nem mehetnek haza, mert szüleik munkában vannak. Itt felügyeletéről is kellene gondoskodni, de ezt egyes tanítók csekély díjazásért teljesíthetnék. — Továbbá a villamos vasut ügyéről szól. A 14 filléres egységárat nem adja meg a közuti vasut. Ez a huzavona még évekig eltarthat s ezért határozni kellene: vagy-vagy. Mikor így ki vannak élezve az ellentétek, a törvényhatóság nem tárgyalhat ez ügyben s ezért bizzzák a további tárgyalást a polgármester belátására. Kérdi, hogy a közuti vasut legutóbbi beadványára mi a véleménye a polgármesternek?

Dr. *Sarkadi* Lajos azért szólal fel, mert a választóiól kapott erre nézve kérelmet. (Zaj.) Alsó-, Kis-Pecze- és Kis-Magyar-utcákon a kövezet tarthatatlan állapotban van, ami nemcsak megnehezíti, de veszélyessé teszi az utcákon a forgalmat. Kérdi a polgármestert és főmérnököt, hogy miként áll a kövezés kérdése?

Dr. *Stocker* József a városház felavatása alkalmával történt meghívásokat hozza szóba. Eppen a város országgyűlési képviselőjét nem hívták, csak utólag, mikor egyes városatyák azzal fenyegetődtek, hogy felszólalnak a diszgyűlésen. Ezáltal a választói polgárok egy tekintélyes részét is durván megsértették. Nem tudja, ki követte el ezt, de ezzel megsértette még a józilest is, ami a művelt emberek között nem várható. A hiba nem lett reparálva, csak utólag, akkor sem az első szóra. Minden erkölcsi testületnek kötelessége az ellentétek el-

simitása, hogy a béke helyreálljon. Am a városnál mi történt. 1903, július 12-én a főjegyző vezeti a zavart csináló csoportot s 1904. január 10-én a városi tanács sérti meg a békés egyetértést. Azt kell gondolni, hogy a tanács mindenáron egyenetlenséget akar.

Dr. *Kazay* Kálmán a csatornázást sürgeti a Páris-patak rendezésével kapcsolatosan.

Halász Lajos az iránt szólal fel, hogy az előzetes felhívásban a város a villamos órákat ingyen ígérte s a szabályzatba mégis 15 korona díjat vett fel s azt meg is fizetteti. Továbbá most csak úgy kapcsolják be a villamos vezetékeket, ha az illető egy évi fogyasztásra kötelező ígéretet tesz.

Hát ez mi?

Ezután dr. *Várady* Zsigmond vette erős bírálat alá az interpelláció ürve alatt azokat akik előtte interpelláltak. Szerinte ezek az interpellációk nem helyén valók voltak.

Erre kitört a nagy zaj, amely csakhamar óriási kiabálássá növekedett. A terem különböző részéből hallatszottak a kiáltások: (Rendre! Nincs joga kritizálni! Hallgasson! Uta-sítsák rendre!)

Elnöklő főispán kijelenti, hogy *Várady* nem sértett senkit. (Zaj.)

Dr. *Várady* Zsigmond: *Szokoly* és *Stocker* interpellációjára tesz éles megjegyzéseket, amire újból kitört a vihar. — Beszéde további folyamán kéri, hogy a tanács az új székházban ügyeljen a rend szigorú megtartására. Szokásos interpellálni, (Zaj), de a közgyűlést ezekkel órák hosszáig feltartóztatni nem lehet. Csak ahoz szóljunk, ami a tárgysorozatban van. (Zaj, ellentmondások.) De, hogy minél tágabb mederben tárgyalhassák a polgármester jelentését, az legyen a közgyűlés utolsó pontja. A mai állapot ilyen formában fenn nem tartható. (Zaj. Klotúr! Kiáltások!)

Szokoly Tamás: Abczug Tiszta!

A bizottsági tagok egy része éljenzett.

Dr. *Várady* Zsigmond: felhívja a polgármestert, hogy hajlandó-e a szervezeti szabályzat módosításakor előadott indítványát figyelembe venni.

Személyes kérdésben.

Dr. *Sarkadi* Lajos személyes kérdésben szól. Az ő és *Várady* felszólalása közül melyik a helyén való; azt hiszi az övé. *Várady* többi felszólaló bizottsági tagok intenciójának tisztaságát vonta kétségbe.

Szokoly Tamás: kifogásolja, hogy *Várady* a szabályrendeletet interpelláció alakjában akarja módosítani. Mi joga kritizálta a többi bizottsági tagokat? Önálló indítványt nem szabad tenni interpelláció alakjában.

Dr. *Halász* Lajos személyes kérdés címen kijelenti, hogy az ügyrend és törvényben gyökerezik a bizottsági tagok felszólalási joga. *Várady*ban nincs meg az érzéke az iránt, hogy tisztelje a más meggyőződését.

Dr. *Moskovits* József közbeszól.

Dr. *Halász* Lajos: Igen, van más közérdek is, nemcsak a Kommandáns-rét eladása!

Dr. *Moskovits* József visszautasítja ezen kijelentést. A Kommandáns-rét ügye nyilvánosan, a közgyűlés és miniszter előtt folyt le.

Dr. *Stocker* József: arra törekedett mindig, hogy senki érzelmét ne bántsa. Tárnyilagosan szólott. *Várady* jogalap nélkül mondott ide nem tartozó kritikát.

Dr. *Várady* Zsigmond álláspontját magyarázza. Kéri, hogy indítványát tűzzék ki a jövő közgyűlésre.

A polgármester válasza.

Rimlér Károly polgármester röviden válaszol az összes interpellációkra. A napközi otthon ügyében éppen tegnap tárgyalt a közs. iskolák csoportigazgatóival. Gondoskodnak a szegény gyermekek részére helyiségről és élelemlről. (Eljenzés.) — A villamos vasut ügyében érkezett beadvány a jövő közgyűlés elé kerül. — Pecze- és Magyar-utcák kövezése legközelebb előkerül. — Majd rátér a *Stocker* interpellációjára. Egy embert nem egy működésből ítéljenek meg. Soha senkit meg nem sértett. Legtávolabbról sem volt ez a szándéka most sem, a vendégek meghívásánál. Küzd a kéke eszméjéért. — A város csatornázása a jövő munkája. — A villamos óra dolga félreértés. A tanács ragaszkodik a szabályrendelethez. — Az interpellációkat nem bírálja, amire tud, azonnal válaszol. A kérdést békés megegyezés útján is el lehet intézni.

Dr. *Kazay* Kálmán tudomásul veszi a választ, dr. *Halász* azonban nem.

Dr. *Stocker* József: várta, hogy a polgármester válasza megnyugtassa. Mikor a 48-asok voltak kisebbségben, nem szólaltak fel a képviselő fogadása ellen.

Dr. *Várady* Zsigmond közbe kiabál. — Nem akarták a 48-asokat megverni.

Dr. *Stocker* József: július 12-én a zavart azok okozták, a kik bitorolják a szabadelvű nevet.

Elnöklő főispán felszólalt ezen kifejezés ellen.

Dr. *Stocker* József tudomásul vette a polgármester választát.

Dr. *Várady* Zsigmond nem veszi tudomásul a választ s tűzzék azt ki a jövő havi közgyűlésre.

Kitűzték a *Várady* indítványát a jövő havi közgyűlésre. A tanács tagjai a polgármester ellen szavaztak.

Az igazoló választmány beterjesztette az 1904. évre összeállított virilisek névjegyzékét. — Tudomásul vették.

A polgármester beterjesztette az 1904. évi képviselőválasztók névjegyzékét. — Felterjesztik.

Heves vármegye feliratot intézett a képviselőházhoz, hogy a hadköteles, illetve a III-ik korosztályon keresztül nem ment ifjak köztűlését korlátozó 1889. évi VI. tcz. 50. §-a eltöröltessék. A feliratot pártolás céljából megküldötte Hevesmegye. — A tanács javasolja, hogy a közgyűlés térjen napirendre az átirat felet.

A tanács javaslatát elfogadták.

Hontvármegyének az egy gyermekrendszer elleni óvintézkedések tárgyában a miniszterhez intézett és pártolás végett megküldött feliratára a tanács napirendre térést javasolt.

Gábel Jakab és *Sulyok* István ellenkező irányú felszólalásaira a tanács javaslatát elvetették s hasonló felirattal támogatják Hontmegye akcióját.

A kotyikleti birtok.

A Sztaroveszky-gyermekórház alapjának tulajdonában levő kotyikleti birtok megvételére előnyösebb ajánlat nem érkezett be s így a tanács javasolja, hogy az ingatlan *Kubik* Gyula és nejeének adja el a város, a megajánlott 70 000 korona összegért.

Mihelffy Adolf ellenzi, hogy a becsáron alul eladják a birtokot, mikor az ingatlanok értéke most emelkedik.

Komlóssy József ellenkezőleg azért van az eladás mellett, mert az erdők értéke csökken a kihasználás miatt.

Aufricht Mór ösmeri a birtokot. Utja nincs s magasabb összegű ajánlat nem várható. A bérlet is csak kioldódik. Ki akart egyszer oda menni, de nem vállalkozott rá fivaros.

Miskolczy Barna az eladás mellett érvel.

Szokoly Tamás új nyilvános árverést kíván.

Dr. **Hoványi Géza** az örökösök iránti tekintetből s erkölcsi érzetből ellene van az eladásnak. Ne lássa a közönség, hogy a nemes czélra adományozott birtokon sietünk tulajdonni.

Rimler Károly tisztán czélszerűségi szempontból javasolja az eladást.

A tanács javaslatát elfogadták s a birtokot eladják **Kubik Gyulának** és nejeinek.

A kisvárosháza eladása.

A főtczai kisvárosháza épülete és telkéért **Rendes Vilmos** 78000 korona összeget ajánlott.

A polgármester bejelentette, hogy közvetlenül a közgyűlés előtt **Stern Miklós** 80,000 koronát ajánlott fel az ingatlanért s ajánlatát árlejtés esetére is fenntartja; 12000 korona biztosítékot tett le.

A polgármester javasolta, hogy most vegyék le az ügyet a napirendről.

Mihelyi Adolf sürgős elintézését kéri, esetleg rendkívüli közgyűlésben, — az ügynek.

Dr. **Hoványi Géza** nem szavazza meg a javaslatot. A városi nyugdíj alap esetleg megveszi az ingatlant s ha felépíti, az alap jövedelme emelkedik és a városnak kevesebb összeggel kell a nyugdíjhoz járulni. Ez a város legértékesebb telke s csak emelkedni fog az értéke. Hagyják a kérdést függőben.

Sokan szólottak még a kérdéshez, amely után a főispán kijelentette, hogy a nyugdíjalap vagyona óvodékképes értékpapírba helyezendő. Ez utját vágja annak, hogy a nyugdíjalap vagyona ingatlanba helyeztessék.

A közgyűlés a kérdés elhalasztását mondtotta ki.

Az új vámszabályzatot a miniszter különféle módosítások végett visszaküldötte; egyik másik részét pedig megindokolni óhajtja.

A tanács a vámszabályzatot a kívánt módosítást eszközölte, a többire nézve pedig kellő indokolásban kéri a jóváhagyást. — Elfogadták.

A tanács előterjesztette, hogy özv. **Morvay Vilibaldné** halála folytán megüresedett III. kerület kéményseprései személyes jogaát **Morvay Vilibald** kéményseprőnek adományozza a törvényhatóság, azon kikötéssel, hogy a kerületben levő városi középületeket ingyen köteles seprtetni.

Több konkurrens nyilvános pályázatot kért a közgyűlést megelőzőleg, azonban a közgyűlés a tanács javaslatát elfogadta.

A **Bottó Ferencz** hagyatéka ügyében az örökösök által megajánlott egyezséget azonnal terjeszti be a tanács, hogy azt fogadja el a törvényhatóság. — Mivel azonban időközben újabb kérelem érkezett az örökösöktől a városhoz, a határozathozatalt a jövő közgyűlésre halasztották.

Dr. **Kurländer Ede** biz. tag indítványozta, hogy az iskolaszékbe nők is beválaszthatók legyenek. — Az új Utasítás kimondja, hogy az iskolaszék férfiakból alakítandó, ezért az indítvány felett napirendre tértek.

A m. kir. államépítészeti hivatal kérte, hogy az Egres-kertben levő állami gyermekmenhely részére, fűtés és vízmelegítés céljaira a gázcsővezetéket a Káptalan-sortól a menhelyig lefektethessék.

Többek hozzájárulása után az engedélyt kivételesen megadák, azon pótlással, hogy a gázgyár ismerje el, miszerint az engedély megadása a város joga s ebből a jövőre semmi jogot a gázgyár nem vindikál magának.

A többi apróbb ügyek elintézése után a közgyűlés fél 8 órakor este véget ért.

TAJEKOZTATO.

Jan. 24. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 2. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 14. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 25. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.
Márcz 10. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.

Márcz. 24. Kath. Szabad Liceum böjti estélye
Apr. 14. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye.
Prohászka Ottokár dr. szónoki beszédével (estély.)

UJDONSAGOK.

Egy magát megnevezni nem akaró róm. kath. főpap.

— 1000 korona a szegényeknek. —

Az első polgármesteri jelentés, mely az új városházán elhangzott, az áldozatkész felebaráti szeretetnek egy kedves, manapság ritka megnyilatkozásáról számolt be.

A városház megnyitási ünnepélyén — így szól a polgármesteri jelentés — egy magát megnevezni nem akaró róm. kath. főpap 1000 azaz egyezer koronát adott át nekem, hogy fordítsam azt a szegények istápolására, a nyomor enyhítésére . . .

A polgármesteri jelentés e szavainak nyomában lelkes éljenzés zúgott fel az új közgyűlési teremben. Es pedig, bár a jelentés nem nevezte meg a nagyszivű, igazi emberbarátot, az egész közgyűlési terem visszhangzott a nevetől e nagy főpapnak, kinek áldozatkészességénél és krisztusi szereteténél csak szerénysége nagyobb.

A város szegény, azt a jótékonyági és kulturális alapítványt is, amit a megnyitási ünnepélyen tett, csak évek hosszú során át fogja összerakosgatni; szegénységében nem is gondolatott arra, hogy megnyitási ünnepélyét a szegények örömévé tegye. Megtette helyette ez a nemeslelkű főpap, kit krisztusi erényeiért megkülönböztetett tisztelettel vesz körül e város egész társadalma.

O nem keresi a hálát és köszönetet, szerényen tér ki előle, azért azt kívánja neki e város közönsége: Isten fizesse meg!

* **A Katholikus Szabad Liceum** vasárnapori rendkívüli matinéjára nagy buzgalommal készült a rendezőség. Dr. **Szolcsányi Hugó** értekezésén és özv. **Zutsek** Ferenczné énekén kívül még egy harmadik számot is készítenek elő, amelyet azonban meglepetésül tart a rendezőség s csak talán holnap fog közölni.

* **Tiszteletbeli alszámvevő.** A tegnapi városi közgyűlésen dr. **Beöthy** László főispán a felmerült szükséghez képest **Jelinek** Géza városi könyvvizetőt tiszteletbeli alszámvevővé nevezte ki.

* **Gyűlés a színház tűzbiztonsága érdekében.** A chicagói rémes színházi tűzvész nagyon felkeltette a figyelmet mindent, hol hajlékot teremtettek a színművészetnek, a színház tűzbiztonságára. Hogy a mi drága pénzen megalkotott fehér házunkat, a Szigligeti-színházat, annak művészgardáját s közönségét ily borzalmas szerencsétlenség ne érhesse, jónak látott **Gerő** Armin rendőrkapitány egy értekezletet összehívni, melyen színházunk tűzbiztonsága megóvásának módjai felett fognak tanácskozni. Az értekezlet ma délután 5 órakor lesz az új városháza tanácstermében. A tanácskozásra a következők hivattak meg: **Rimler** Károly polgármester, **Nagy Bölöny** József, földbirtokos, a kolozsvári nemzeti színház volt intendánsa, a színházi bizottság részéről: dr. **Hoványi** Géza elnök, **Hlatky** E. dré, **Mezey** Mihály, dr. **Berkovits** Ferencz, **Miskolczy** Barnabás, mint szakértőka városi mérnöki hiva-

tal feje **Köszeghy** József főmérnök, id. **Rimanóczy** Kálmán műépítész, végül **Somogyi** Károly, a Szigligeti-színház igazgatója.

* **A borfogyasztási adó megváltása.** Nagyvárad város tanácsa a magán borfogyasztási adó szokásos megváltására irányuló egyezségi ajánlatok tárgyalását f. hó 25., 26. és 28. napjaira tűzte ki. Az erre vonatkozó hirdetményt most bocsátotta ki **Lukács** Odón adó-és pénzügyi tanácsos. A hirdetmény teljes szövegében lapunk mai számának hirdetési rovatában feltalálható.

* **Királyi kitüntetés.** A nagyvárad királyi ítélőtábla derék, munkás segédhivatali igazgatója **Borza** Béla hosszas buzgó szolgálat után nyugalmába vonult. Nyugdíjaztatása alkalmából, mint a hivatalos lap tegnapi számának élen megjelent királyi kézirat közli, O Felsőge **Borza** Bélának sok éven át teljesített hű és buzgó szolgálata elismeréséül a **koronás arany érdemkeresztet** adományozta.

* **Szerencsés kereskedő.** Az osztálysorsjáték tegnapi húzásán a 20.000 koronás főnyereményt a 6459 sz. sorsjeggyel **Sebő** Imre nváradai könyvkiadó nyerte.

* **A díszterem legnagyobb hibája.** Nagyvárad város új székházának dísztermében tegnap folyt le az első rendes közgyűlés. Ez alkalommal megütközve tapasztalták úgy a főispán, mint a bizottsági tagok, hogy a díszes terem akusztikája teljesen rossz. A terem egyetlen pontján sem lehet a szónokot vagy az előadót jól hallani. A gyengébb hang teljesen elmosódik, az erősebb pedig érthetetlen hangzavarba olvad össze. Az elnök szavát sem lehet jól megérteni. Ez a kellemetlen dolog már az első közgyűlésen sok bajt okozott. Egyes városatyák változtatták a helyeiket, hogy jobban hallhassák a beszédeket, azonban eredmény nélkül. Igen megnehezíti ez a hírlapírók munkáját is, akik sokszor csak zűrzavaros hangokat tudtak kivenni a beszédekből. Csupán a karzaton lehet minden szót kitérően hallani. — Ezen valamiképen változtatni kell. A szakértők már tegnap is találgatták a módokat erre nézve.

* **Országos borotválási verseny.** A budapesti fodrász-ipartestület átiratilag értesítette tegnap a nagyvárad ipartestület elnökségét, hogy ez évi február hó folyamán országos borotválási versenyt rendez a fővárosban. Az átiratban kéri a kiküldött rendező bizottság a nagyvárad fodrászsegedéket, hogy minél számosabban vegyenek részt a versenyben. A verseny nyertesei részére a következő díjak tűzettek ki: nagy és kis ezüstérem, bronzérem és diszoklevél. Csak azt nem tudjuk, hogy a ki alá veti magát a versenyborotválásnak, az mit kap fájdalomdíjjal. Mert több mint bizonyos, hogy az izgatott versenyző borbély legénye kezei közül ritka ember kerül ki ép arczzal. A borotválás alapideje 6 percz, a hajválasás 10 percz, felfelé féült frizuránál 20 percz, a modern hajstítése 10 percz. Nevezési határidő e hó 20-ika, tét 3 korona. A kik a bővebb részletek iránt érdeklődnek, forduljanak az ipartestület elnökségéhez.

* **Nagyvárad város térképe.** Tudvalévőleg Nagyvárad városa a pénzügyminiszter engedélye alapján a város belsőségét feltüntető térképét a kassai m. kir. kataszteri térképtárral készítetteti el. A térképtár igazgatója tegnap levelet intézett a városi tanácshoz, melyben tudatja, hogy a munkálatok a mérnöki hivatal óhajainak megfelelőleg már megkezdődtek. Azonban az igazgatóság a mérnöki hivatal azon óhajtja, hogy a másolást a nagyvárad 8. felmérési felügyelőség személy-

zete teljesítse, a levél szerint figyelembe vehetőnek nem találta. Azonkívül a tanácstól kötelező megrendelési nyilatkozatot kér. Az árra nézve megjegyzi az igazgatóság, hogy ha az egész belsőséget kellene lemásolniok, a papír árán kívül 611 korona 31 fillérbe kerülnek a munkálatok.

* **Románok éjéve.** A görög katolikus és görög keleti vallásuaknak tegnap volt újévük. Az összes görög szertartásu templomokban fényes istentiszteletek tartottak. A déli órákban a város társadalmának előkelőségei nagy számban jártak dr. Radu Demeter gör. kath. püspöknél, kifejezni jókijánságaikat az évforduló alkalmából.

* **Halálozások.** Részvétellel értesülünk, hogy Tokody Sándor ügyvéd tegnap délelőtt hosszasan szenvedés után Magyar-Csékon elhunyt. Halála széles körben keltett részvétet, s előkelő nagy családot borított gyászba. Az elhunytat Nagyváradra szállítják s temetése a váradi vasuti állomásnál holnap délelőtt 11 órakor lesz. A kiadott gyászjelentés a következő:

Ozv. Tokody Sándorné szül. Bagossy Mária és gyermekei: Tokody Piroska férjezett Baranyi Lehelné férjével és gyermekükkel; Keszthelyi Kálmán nejjével és gyermekeikkel; Keszthelyi Sándor nejjével; Keszthelyi Károly nejjével; Keszthelyi József nejjével és gyermekeikkel és nevelt fia Tokody Jenő mélyen szomorodott szívvel tudatják a felejtetetlen jó férj, szerető apa, após, nagypapa, nagybátya és sógor szentandrási Tokody Sándor ügyvédnek Magyar-Csékon, f. évi január 14-én, d. e. 9 órakor, hosszasan szenvedés után, életének 63-ik évében iörtént gyászos elhunytát. A megboldogult hült tetemei m.-csékei beszentelés után Nagyváradon, a vasuti állomásnál fognak f. évi január 16-án, délelőtt 11 órakor a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és a váradi-olaszi-i temetőben levő családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai, kartársai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1904 január 14. Aldás és béke legnyen porai felett!

Széles körben kelt részvétet Lukács Emil nyugalmazott budapesti államrendőrségi kapitánynak a halála. Az elhunyt Nagyváradon nevelkedett s több itteni előkelő családhoz rokon kötelekék fűzték. Evtizedekkel ezelőtt állandó munkatársa volt egyik helybeli lapnak s midőn a fővárosba került, különösen kiváló politikai cikkeivel kereste fel sűrűn a nagyvárad lapokat. Temetése ma, pénteken délután 3 órakor lesz Nagyváradon a major-utcai gyászháztól. A családi gyászjelentés a következő:

Ozv. Lukács Emilné szül. Balogh Róza mint neje, úgy az elhunyt testvérei: Lukács Géza és Károly az egész nagy rokonság nevében legmélyebb fájdalommal tudatja szeretett jó férjének, illetve testvérnének Lukács Emil nyug. fővárosi államrendőrségi kapitánynak f. évi január 13-án, d. u. 5 órakor rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. évi január 15-én, d. u. 3 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint Major-utca 1. sz. háztól az újvárosi központi temetőben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1904 január 14. Aldás és béke hámvairai!

* **Az általános munkásbetegségélyző-egylet** Radu püspökénél. A nagyvárad első általános munkásbetegségélyző egylet vezetősége tegnap délelőtt tiszteltelt először dr. Radu Demeter gör. kath. püspöknél. Zboray Gyula, az egylet elnöke üdvözölte a püspököt és kérte, hogy ezen humánus intézményt, melynek képviselőiben megjelentek öt üdvözölni, mint a nagy-

várad görög katolikusok új püspökét, s melynek néhai Pável Mihály püspök egyik alapítója volt, vegye pártfogásába. Radu püspök nagyon szeretetreméltóan fogadta a küldöttséget és ígéretet tett, hogy azt tőle telhetőleg támogatni fogja.

EGYESÜLETEK.

A katolikus kör választmányi ülése.

A nagyvárad katolikus kör választmánya ma, pénteken este ülést tart, melyre a választmány tagjait ez uton meghívja az elnökség.

IPARÜGYEK.

Előjárósági ülés.

Az ipartestület előjárósága folyó hó 15-én pénteken délután 5 órakor tartja meg havi ülését, melyen az ipartestület kötelékébe tartozó iparos polgárok mint hallgatók részt vehetnek.

Nagyvárad, 1904. január 15.

Bertsey György,
ipart. elnök.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR:

Szombat: Casanova.

Vasárnap: d. u. Bob herczeg, este Bor.

H a m l e t.

A nagy brit költő legmélyebb drámai alkotásának megelevenítésére vállalkoztak tegnap a Szigligeti-színház drámajátszó színészei.

Az élet eleven szíveivel szívhez szóló, megrázó igazságokká tenni a dán királyi vívódásait, lelket adni a pergő jambusoknak, színt az évődő gyötrelmeknek és kitörő indulatnak szóval és játékkal, — minden idők legnagyobb színjatszójának feladatát képezi. Ez óriási arányú classikus szerep, mely mélyreható lelket kér az előadó művésztől a jambusok tartalmának megértésére, s másodsor a színjatszás öntudatos művészetét, mely a mély tartalmat a közönséggel is megérteti, sőt megéretteti.

Keszler Ede a kétös feladat első részét sokkal tökéletesebben, mondhatjuk kifogástalanul megoldotta. Minden szaván éreztük, hogy megfontolt tanulmány eredményeképp érezve és értve azok súlyát, igyekszik kellő anyagot találni a szerep minden részletének.

De itt-ott a föllendülő dikcióknál, amint elkapta, a hév hamis hangra tévedt. Egyes jelenetekben azonban, különösen ott, hol az évődés és gyötrelmek tépelődését színezte, — befejezett művészettel játszott. Yorik koponyája fölötti elmélkedése például oly közvetlen igazsággal sikerült, hogy e jelenetet szében a legnagyobb színjatszók sem jeleníthetik.

Keszlerrel osztozott a sikerben E. Kovács Mariska, a kinek az *Opheliája* bájos és művészi, előadásban és főfogásban. Híradt, értelmes előadásával szép drámai sikert aratott Szatmáry Arpád. Kifogástalan volt Tóth Elek és Szőke Sándor, csak Bérczi Gyula érezte magát operett bohócoknak a sáros szerepében is, és mód fölött iparkodott a mély értelmű szellemességeket olcsó hatást kereső elcselezé alacsonyítani.

—os.

Casanova. Barna Izsó operettje került ma színpadra Párisi Kornéliá, Horvath Kálmán és Bakffy Lajossal a főszerepekben.

A vasárnapi előadások. Vasárnap két előadás lesz a Szigligeti-színházban. Délután 3 órakor fél helyárrakkal *Bob herczeg* operette, este hét és fél órakor rendes helyárrakkal Gárdonyi Géza falusi története, a *Bor kerül színre.*

Vándorlegény és Két szék között a pad alatt, ez a két újdonosság foglalkoztatja most a színház személyzetét. Az operett személyzet erősen készíti Eyslernek a *Vándorlegény* című nagyszabású operette újdonosságára, míg a drámai illetve vígjátéki személyzet naponta próbálja Calderoninak *Két szék közt a pad alatt* című pompás vígjátékát, mely a budapesti nemzeti színházban oly nagy sikert aratott.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 106.

Bérletszám 102. (páros.)

Ma, pénteken 1904 január 15-én:

Casanova.

Operette.

HELYÁRRAK: Nagypáholy 14 korona. Földszinti és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsólye 3 kor. Kórszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közép 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártaszék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy szinlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénziárnyítás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. óráig előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, szombaton január 16-án

Casanova.

Operette.

Igazságszolgáltatás.

Elgázolt gyermek.

1902. november harminczadikán ködös őszi este volt. Györi Gyula béres, igás szekérével a mező peterdi puszta felé hajtott. Az erdőszélen álló béres házak előtt nem látta a ködös sötétségben az uton botorkáló négy éves Ungár Olgát s lovai eltaposták a gyermeket. A nehéz szekér átment a gyermek testén s halálos zúzódásokat okozott.

A gyermek másnapra meghalt. E miatt a törvényszék büntető bírósága elé került Györi Gyula s gondatlanságból elkövetett emberölés vétségéért 2 havi fogházra ítélte a büntető törvényszék. Ez ítélet felebbzés folytán a kir. tábla elé került s a tábla Györi büntetését 1 havi fogházra szállította le.

A megsértett vezérkari főnök. Loránt Dezső lapszerkesztőt, aki ellen Beck báró vezérkari főnök megsértése miatt a királyi ügyészség sajtópört indított, az esküdtbírósg fölmentette.

MULATSAG.

Farsangi Naptár.

Január 16. Tisztietély.

Január 17. 48-as népkör bálja.

Január 30. Kiskereskedők tánczestéje a Kereskedelmi csarnokban.

Február 6. Helyőrségi bál.

Február 7. Kath. Legényegylet bálja a Zöldfában.

Február 13. Kath. Kor. bálja.

Táncvizsga. Kovács Tivadar balletmester e hó 16-án szombaton a gyermekkolon befejezésére, a *Zöldfa szálloda* nagyszalonnában francia-, szalon és jelmeztánczok bemutatásával egybekötött táncziskolai *zárvizsga-estélyt* rendez. Belépő díj: Személy-jegy 1 kor. 60 fillér, Diák- és Növendék-jegy 1 korona. Karzat 1 kor. Kezdeté este 7 órakor. Jegyek előre válthatók a táncziskolában és a divatáru üzletekben.

A magántisztviselők családi estélye január 16-án szombaton este lesz megtartva. Mindazon tagok, kik vendégeket kívánnak magukkal hozni, felkérve ezek neveit péntek estig bejelenteni, hogy a névre szóló meghívók kiállíthatók legyenek.

NYILTTER.

Arany órák
chronomètre és ütőszerkezettel
fél árban

már 120 koronától, valamint minden-
nemű ékszer a legolcsóbban

433

kapható:

KÁLMÁN SÁNDOR
ékszerésznél.

Nagyvárad, Szt. László-tér.

Javítások és átalakítások a legfinomabb kivitelben.

Telefonszám: 409.

Telefonszám: 409.

Hatóságilag engedélyezett

végeladás.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy *Bémer-téri fiókküzelemet* felosztatom s ennél fogva a raktáron lévő *férji divat-, díszmű- és játékárakat* mélyen leszállított áron (beszerzési áron alul)

teljesen kiárusítom.

LEIPNIK MIHÁLY,

uridivat nagyáruháza

Nagyvárad, Bémer-tér.

Telefon 362.

449

Az üzlethelyiség berendezéssel együtt
kiadó.

TAVIRATOK.

Az ülés vége.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, jan. 14. (Saját tud. táv.) Szederkényi után *Tisza* reflektál Szederkényi támadásaira s *Pitreich* beszédének magyarázatába bocsátkozik. Tagadja, hogy *Pitreich* beszéde sértő volna, mert

ő mint katona tette kijelentéseit s így nem jöhet minden kijelentése közjogi mérlegelés alá. Különben is a differenciák kicsinyesek. A nemzet és nemzetiség fogalma a németben majdnem összeolvad s nincs is szigorúan megkülönböztető szavuk.

Ellentmondások:

— Hát a nacional?!

Tisza István: Ami a katonai igazságszolgáltatást illeti, ennek reformját *Pitreich* is magáévá tette.

Tisza beszéde után az ülések 3 óráig való meghosszabítása provokált kisebb vitát. Erre vonatkozólag holnap szavaznak.

A tisztviselők fizetésrendezése a főrendiházban.

Budapest, jan. 14. (Saj. tud. táv.) A tisztviselők fizetésrendezéséről szóló javaslatot holnap kezdi a főrendiház pénzügyi bizottsága tárgyalni.

Molnár apát sajtópere.

Budapest, jan. 14. (Saj. tud. táv.) A *Népszava* Molnár apát elleni rágalmozó támadása miatt indított sajtóperében ma hozott ítéletet a budapesti törvényszék esküdtbírósa s a *Népszava* akkor szerkesztőjét *Kovács Gézá*t 8 napi fogságra és száz korona pénzbüntetésre, *Saly Edét* pedig 300 korona pénzbüntetésre ítélték.

Kidobta az urnójét.

Toulon, január 14. Toulon hadnagy tisztja szolgálja heves szerelmeire gyuladt tisztje felesége iránt, miért is elbocsátották. A katona a tiszt távollétében megjelent annak lakásán, bosszúból heves küdellem után a katona tiszt feleségét kidobta az alakon. (M. T. I.)

Pitreich és Tisza.

Budapest, jan. 14. (Saj. tud. táv.) A szabadelvű pártban *Tisza* beszéde megnyugvást keltett, ellenben a függetlenségi felháborodással tárgyalják az osztrák mentegető magyarázatot. A Szederkényi-párt hevesen készülődik ezek után az obstrukció folytatására. *Apponyi* Albert gróf pedig holnap felszólal, kifejti az ellentétet *Pitreich* beszéde és *Tisza* bevallott programja között.

REGÉNY CSARNOK.

A tenger alatt.

— Kalandos regény. —

41

(Megjelent a Strand Magazine 1902. évfolyamában.)

Írta: Max Pemberton.

Dolly habozva és tétován mondta ezt, mintha valami furcsa álmáról számolna be s ezért egy csöppet se lepett meg, hogy *Bligh* Péter meg *Seah Barker* szájáttva bámultak rá és szomjas fülekkel itták minden szavát. Mert babonások voltak: — hisz aki nem babonás, nem is jó hajós! — az pedig, amit Dolly beszélt, akár mesebe is beillt volna. Ha máskor, más körülmények közt beszél ilyesmit, bizonyos, hogy legelsőnek én nevetem ki; de

most eszembe se jutott ez, mert a zsebemben volt *Bellenden Ruth* naplója, amelyből már rég tudtam ezt a dolgot. És, mivel nem volt rá jogom, hogy elitkoljam a valót azok előtt, akik egy sorsban osztoztak velem, így szóltam:

— Ha az ember olyasmit lát, ami méltán meglepi és megdöbbeníti, először is azt kell kérdeznie, hogy természetes-e az, vagy nem. Mert sok dolog van itt a földön, aminek a nyitját nem tudjuk hamarjában, s azért mégis egyszerű és természetes. Az öreg francia valami alvó évszokról beszélt; de akármily furcsa és mész volt is, amit mondott, — én hiszem, hogy igazat beszélt. . . . Hogy miért hiszem? . . . Hát azért, mert *Bellenden Ruth* is megírta ugyanezt a naplójában.

Elővettem a kis füzetet, amely már gyűrött és piszkos lett, annyit forgattam; — hja, a hajósok zsebeit nem selyemmel bélelik! — s kikerestem azt a helyet, ahol szó volt az alvó évszokról.

— Ugy van, — folytattam, — itt meg van az egész történet és maga *Ruth Bellenden* írta meg. Tíz hónappal ezelőtt kezdve, mikor a szigetre jötték; s hogy mi történt ez alatt az idő alatt *Edmond Czerny* és *Bellenden Ruth* közt, azt a jó Isten tudja csupán! *Ruth* nem panaszkodik; — sokkal büszkébb! Sokat túrt és szenvedett, mint ahogy minden jó asszony tőr és szenved, akit a sorsa gonosz férfhoz lánczolt. Nem írja ugyan egy szóval sem, de minden sorából ki lehet olvasni. . . . Először is, tudja, hogy mi a *Czerny Edmond* mestersége: — a kalózkodás! Elsüllyeszti és kirabolja a hajókat.

A társaimat nem igen lepte meg ez az újság, mert körülbelül már abból kitalálták, amit az első éjszakán láttak; mivel a hajós-nép korántsem olyan ostoba ám, mint ahogy sokan hinni szeretnék! Mindamelllett komolyan figyeltek minden szavamra, — még *Bligh Péter* is, aki abba hagyta a pipája megtömését, miközben tovább beszéltem:

— Ugy van; *Czerny Edmond* mestersége a kalózkodás. Olyan dolgok vannak ebben a füzetben, hogy megfagyott bennem a vér, amíg végigolvastam. S ha még egyszer elolvasom, az akkor lesz, ha *Czerny Edmond* is hallhatja őket, meg azok is, akik majd itélnék fölötté.

De most nem erről van szó. Tisztába kell jönnünk ennek a szigetnek a csodáival. Hallották önök is, hogy mit beszélt az öreg francia a napos évszokról, meg az alvó évszokról. Amit mondott, olyan igaz, mint ahogy Isten az égben lakik!

Egyikük se szólt. *Bligh Péter* lassan megtömté a pipáját és a szájába tette. Oly halálos esőnd volt odafönt; kétezer lábnyira a tenger szintje fölött, hogy a gombostű lehullását is meghallottuk volna.

— Mesebe való csoda ez, — folytattam lassan; — és mégis igaz, mert *Bellenden Ruth* írja. Felolvasom szóról-szóra, hogy mit ír . . .

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde

Budapest, jan. 14.

Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	535.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, jan. 14.

Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. jan. 14-én.

Magyar aranyáradék 4	119.—
Magyar koronajáradék	99.15
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/100	91.25

Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	98.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	98.50
Magyar földterhermentési kötvény 4%	98.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	98.50
Horváth-szlavonföldterhermentési kötvény	204.00
Magyar nyeresémi-sorsjegy-kölcsön	162.00
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	100.30
Osztrák járadék papírban	100.50
Osztrák járadék papírban	120.50
Osztrák járadék aranyban	100.50
Osztrák sorsjegyek	154.50
Osztrák államsorsjegyek	774.00
Osztrák magyar bank részvény	680.00
Magyar hitelbankrészvény	676.00
Osztrák hitelintézet részvény	19.05
Párisi vista	117.17
29 frankos arany (Napoleon'dor)	239.75
Németbirodalmi márka	95.25
Londoni vista	23.43
20 márkás arany	23.43

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetmény.

A „Nagyváradai Hitelbank Részvénytársaság”

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.) elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára: 6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat.

Jelzálogra kölcsönöket nyújt. Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Nagyvárad, 1903. december hó.

Az igazgatóság.

225

Hajnal Ferencz

fűszer-, csemege-, bor-, déligyümölcs- és vadas-kereskedése

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,
Széchenyi-szállodával szemben.

A közelgő disznóölési időnyre ajánlom saját találmányu

Sonka-pácizomat,

mely minden háztartásban nélkülözhetetlen. E pácizomattal készített sonkák tulajdonságai, hogy füstölés után (egész évben) sem szárad ki s szép piros színt és kellemes zamatot kap.

1 kg. ára 64 kr.,
mely elegendő 4 sonka bepáczolásához.

Mindenemű **halak, conservék, teák, rumok, teasütemények,** bel- és külföldi

gyógy- és asztali borok,

magyar és francia pezsgők és cognacok.

AUBETIN & Cie. francia pezsgő és a világhírű

Előpataki gyógyviz

főraktára Bihar, Békés és Szilágymegyeik részére.

Nagy raktár **sajtók, turók, prágai sódar és hideg felvágottakból.**

Naponta friss teavaj.

Vidéki megrendeléseknél csomagolás és vasúthoz szállítás teljesen díjtalanul eszközöltetik.

Számos megrendelést kérve, maradok kiváló tisztelettel

HAJNAL FERENCZ.

Nagyvárad város adó és pénzügyi tanácsosa.

14974 szám.
1903

Hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsa részéről a magánborfogyasztás megváltása végett az egyezségi ajánlatok megtételére határidőül 1904. évi január hó 25., 26. és 28-ik napjai tűzettek ki.

Felhivatnak tehát mindazon szőlő-birtokosok, termelők, továbbá a magánfogyasztók, kik a boritaladót 1904. évre általánosságban óhajtják megváltani, — hogy a fent kitett határidőben a városház tanácstermében mindenkor d. e. 9 órától déli 12 óráig a kiküldött bizottságnál annyival is inkább jelentkezzenek s a megajánlott megváltási összeget készpénzben a kiküldött bizottságnál lefizessék, mivel ezen határidőn túl jelentkezések elfogadtatni nem fognak.

Az általánosítás tárgyában felveendő jegyzőkönyvben foglalt feltételek a magánfeleket azonnal kötelezik, — a városra nézve azonban csakis az esetben lesz kötelező, ha az a nagyvárad magy. kir. pénzügyigazgatóság részéről jóváhagyva lesz.

Nagyvárad, 1904. évi január hó 7-én.

Lukács Odön,
adó- és pénzügyi tanácsos.

Névjegyek

szép kivitelben, jutányos árban készítettnek

a **Szent László nyomdában,**
Szilágyi Dezső-utca 3. sz.

Belépési felhívás!

A »Nagyváradai Hitelbank takaré- és segélyszövetkezet« II-ik évtársulatába.

Belépni kívánók ezen szándékukat a »Nagyváradai Hitelbank r. t.« üzleti helyiségében (Kossuth Lajos-utca 10. sz.) bejelenthetik Befizetési hely ugyanott.

Minden egyes üzletrész 20 fillér — beiratási díj üzletrészenként, egy- és mindenkorra — 10 fillér.

A szövetkezet célja a tagokat a tőkegyűjtésre serkenteni és a hitelt igénybevevő tagoknak olcsó kamattal — jótállás nélkül — hitelt nyújtani.

Befizetés mindennap — egész napon át, vásár- és ünnepnapokon d. e. 9—10 óráig eszközölhető a »Nagyváradai Hitelbank r. t.« üzleti helyiségében (Kossuth Lajos-u. 10. sz.)

Nagyvárad, 1903 decz. hó 1.

Nagyváradai Hitelbank
takaré- és segélyszövetkezet igazgatósága.

502

Gyomorhajosok figyelmébe!

Mindazok, kik hűlés, gyomormegterhelés, igen meleg vagy igen hideg és rossz, vagy nehezen emészthető éledelek, úgy rendetlen életmód által

gyomorhűlés, gyomorgörcs, gyomorhaj, nehéz emésztés, elnyálkásodás

bajokban szenvednek, ajánljuk az alábbi, igen jó és hathatós szert, mely már évek óta használatban van. Ez a híres

vértisztító és emésztést elősegítő

Ullrich Hubert-féle növény-bor.

Ezen növény-bor kitünő gyógyhatású növényekből és jó borból van készítve, erősíti s eleveníti az embernek az egész emésztő szervezetét anélkül, hogy hajtószert lenne. A növény-bor tisztítja a vért minden rossz és betegséget okozó elemektől és elősegíti az új vér képzését.

A növény-bor idejekoráni használata által a gyomorhajokat még csírájukban elfojtja. Ezen szer az összes ilyen fajta szerek felett áll. Fejfájás, felbőgös, gyomorgörcs, szélszorulás, émelygés, hányás, mely idült gyomorfájásoknál nagy mértékben lépnek fel, ezen szer egy-szeri használata után megszűnnek.

Székszorulás és annak kellemetlen következményei, u. m.: **szorongatás, bél-görcsök, szívdobogás, álmatlanság,** továbbá **vértódulás** a májban, lépben és aranyér bántalmak ezen kitünő gyógyhatású növény-bor használata által gyorsan és fájdalom nélkül megszűnnek.

E növény-bor megakadályozza az emészthetlenséget, előmozdítja az emésztési képességet és eltávolít könnyen székelés által minden rossz anyagot a gyomor- és belekből.

A sápadt, sovány kinézés, vérszegénység, gyengeség rendszerint rossz emésztés következménye hiányos vérképzés és a májbeteg állapotából ered. Teljes étvágytalanság, álmatlan éjék, idegfeszítések, lehangoltságok, álmatlanságok, főfájások a betegeket sokszor leverik.

A növény-bor a gyenge életerőnek új elemet ad. A növény-bor emeli az étvágyat, növeli az emésztést és táplálkozást, új erőt és életet ad.

Számtalan elismerő- és köszönő-levelek adnak erről bizonyosságot.

Ezen növény-bor kapható üvegekben 3 és 4 koronáért Nagyvárad, Püspöki, Csatár, Bihar, Körös-Tarján, Bereg-Böszörmény, Mező-Keresztes, Komádi, Zsadány, Marczibáza, Nagy-Szalonta, Tenke, Rossia, Rév, Szilágy-Somlyó, Kémer, Margitta, Székelyhid, Szalárd, Bihar-Dioszeg, Nagy-Léta, Pocsaj, Kiss-Marja, Konyár, Hosszú-Pályi, Derecske, Berettyú-Ujfalu, Zsáka, Csökmő, Szeghalom, Vésztő, Okány, Sarkad, Kőtegyán, Gyula, Doboz, Békés, Békés-Csaba stb. stb. — Kapható még Ausztria és Magyarország összes nagyobb és kisebb városok összes gyógyszer-táraiban.

Továbbá a gyógyszerházak Nagyváradon küldenek 3 és több üveggel ezen növény-borból Ausztria és Magyarország összes helységeibe **eredeti árakon.** 346

Utánzásoktól őrizkedni!!

Tessék mindig az „Ullrich Hubert-féle növény-bort” kérni.

A Leszámitoló és Jelzálogbank

részvénytársaság

zárszámadása az 1903. évről.

Tartozik				MÉRLEG-SZÁMLA				Követel	
VAGYON		K	f.	K	f.	TEHER		K	f.
Pénztári készlet				32867	41	Részvénytőke			300000
Váltó tárcza				2204991	08	Tartalékalap ezidei hozzájárulással 61000 K.			40000
Jelzálogkölcsonök				57363	47	Betétek könyvecskében	2045534	20	
Előlegkölcsonök				5554	—	folyószámlán	229529	07	2275063
Adósok folyó számlán				695276	29	Visszleszámitolás			351218
Értékpapírok és azok függő kamatai (állampapírok)				35594	—	Lerovandó hátr. betétkamatadó és illetékek			5051
Szelvények és ércpénzek				1880	16	Fel nem vett osztalékok			36
Felszerelések				3000	—	Átmeneti kamategyenleg			15642
						Nyereség áthozat a múlt évről	1377	75	
						Ezévi tiszta nyereség	48137	37	49515
				3036526	41				3036526
									41

Tartozik				NYERESÉG- és VESZTESÉG-SZÁMLA				Követel	
VAGYON		K	f.	K	f.	TEHER		K	f.
Kamat betétek és visszleszámitolás után				101639	13	Nyereség áthozat a múlt évről			1377
Irodabér				1503	60	Kamatok:			
Tiszti fizetések				14385	64	Váltó, folyó számla, jelzálog, előleg után	180435	87	
Adók és illetékek				14406	43	Értékpapírok és pénzügyintézeteknél elhelyezett tőkék után	2697	74	183133
Perköltések				106	52	Különféle nyereségek, jutalék			4897
Üzleti költségek				3482	11	Leírt követelésekből befolyt			400
Igazgató tanácsosok napi díja				932	—				
Leírások				3837	98				
Nyereség áthozat a múlt évről	1377	75							
Ez évi tiszta nyereség	48137	37		49515	12				
				189808	53				189808
									53

Nagyvárad, 1903. december 31.

A könyvekkel egybehangzó.

A leszámitoló és jelzálogbank könyvelősége:

AZ IGAZGATÓSÁG:

Guttman József, elnök
Blau Sámuel, **Deutsch Hermann**, ifj. **Ullmann Izidor**,
Ováry Sándor, **Moskovits Miksa**, vezérigazgató.

Ficzek Jenő pénztárnok. **dr. Popper Ákos** főkönyvelő.

Megvizsgálta és helyesnek találta a felügyelő bizottság:

Komlóssy József, elnök. **dr. Mayer László**. **Keszthelyi Zoltán**. **Sonnenfeld Adolf**.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.